Nordisk memorandum for styrket sang i skolen

Anbefalinger til politikere og beslutningstagere fra Nordisk Netværk for Sang i Skolen

Udfærdiget og signeret i forbindelse med Nordisk Sangsymposium i Odense, Danmark, 2026

INTRODUKTION

Når samfund sættes på prøve, er der brug for mere end information. Vi har brug for tillid, sprog, fællesskab og mod til at løfte vores stemmer sammen med andre.

Længe har sang været en del af skolens hverdag i de nordiske lande – både som kilde til glæde i sig selv og til læring og dannelse. Det er dog ikke længere en selvfølge. En betydelig mængde nordisk forskning peger på, at sang ikke længere har en selvskreven plads i skolen, og at skolernes sangkultur og lærernes kompetence til og tryghed i at lede sang har behov for at blive styrket (Nordic Welfare Centre, 2024, Johnson, 2021, Borčak, 2026, Bojner Horwitz m.fl., 2024).

Skolen og samfundet står samtidig over for udfordringer, som gør spørgsmålet endnu mere relevant. Mange børn og unge oplever ensomhed, psykisk mistrivsel og svagere oplevelse af at høre til.

Forskning giver i dag gode grunde til igen at gøre sangen til en prioriteret del af børns skolegang. Sang og aktiv deltagelse i musikskabelse hænger sammen med børns sproglige, kognitive, sociale og emotionelle udvikling, samtidig med at kultur og kunstneriske aktiviteter kan bidrage til sundhed og trivsel (Anvari m.fl., 2002, Fancourt & Finn, 2019, Welch & Perti, 2018).

Skolen er en helt central institution i alle børns hverdagsliv, som skal give dem mulighed for oplevelse, deltagelse, alsidig udvikling og at opleve, at de har en stemme som del af samfundet. Skolen bliver derfor en væsentlig arena for alle børns møde med sang og muligheden for at lære at bruge sin sangstemme i trygge rammer.

Hvis børn ikke møder sangen på lige vilkår i hverdagens institutioner, risikerer adgangen til sang at blive ulige, da børns møde med sang bliver afhængigt af valg og vilkår i hjemmet og fritiden. Børn, som ikke møder sang i skolen, kan derved gå glip af en af de mest tilgængelige former for kulturel deltagelse, fællesskab, sprogligt udtryk og æstetisk erfaring.

På længere sigt risikerer en nedprioritering af sangkulturen i skolen desuden at svække noget endnu større. Vi risikerer at miste levende fælles praksisser, hvor børn øver sig i at lytte, samarbejde, vise mod, koncentration og respekt for andres stemmer. Vi risikerer også at svække børns adgang til nordisk kulturarv, fælles sangskatte og de erfaringer med at høre til, som kan bæres videre ind i voksenlivet (Theorell m.fl., 2015, Ruud, 2013).

Mere sang i skolen handler ikke om nostalgi, men om en investering i fremtiden – i børns trivsel, kulturelle forankring, demokratiske dannelse og samfundets robusthed. Vi ser for os et Norden, hvor hvert barn lærer sin egen stemme at kende, møder andres stemmer og oplever, at fællesskab er noget, man kan øve, bære og bygge: et Norden, hvor sang er en naturlig del af barnets og skolens hverdag, lærernes professionelle virke og samfundets fælles kulturelle beredskab.

Derfor bør alle børn i Norden møde sang som en levende, ligeværdig og tilbagevendende del af deres skolegang.

ANBEFALINGER

1. Sang for fællesskab, trivsel og læring

Alle børn skal møde sang som en integreret del af skoledagen – som en praksis, der styrker trivsel, deltagelsesmuligheder og fællesskaber hos både børn og voksne.

Eleverne skal opleve sang som en naturlig udtryks- og samværsform i skolens hverdag, fx gennem etablering af faste rutiner for daglig sang samt sang ved fælles samlinger og begivenheder året rundt.

Dette kræver strategisk ledelsesopmærksomhed, hvor sang anerkendes som løftestang for trivsel, fællesskab og læring, samt at der prioriteres tid og ressourcer til en bæredygtig implementering i skolens praksis.

2. Styrket kompetenceudvikling af pædagogisk personale

Skolens pædagogiske personale skal have kompetencer til aktivt at bidrage til en levende sangkultur som del af skolens kultur og pædagogiske praksis – både i musikfaget, i den tværfaglige undervisning og i skolens fællesskaber. Eleverne skal opleve, at sang og det at lære at synge spiller en central rolle i musikundervisningen, samtidig med at sang er en naturlig del af skolens andre fag og derved bidrager til tværfaglig læring og motivation.

Dette kræver, at sang og færdigheder til at synge med børn etableres og styrkes som en obligatorisk del af lærer- og pædagoguddannelserne, samt at der investeres i efter- og videreuddannelse og derved langsigtet opbygning af kompetence og kapacitet på skolerne.

3. Sang som kulturel værdi og dannelse

Sang skal anerkendes som en central del af skolens arbejde med kulturel dannelse, identitet og værdifællesskaber. Eleverne skal møde et varieret repertoire, der både afspejler kulturel mangfoldighed, inklusion og ligestilling, og som styrker deres kendskab til fælles kulturarv. Et bevidst valg af repertoire kan bidrage aktivt til skolens arbejde med at forebygge polarisering og eksklusion. Eleverne skal samtidig opbygge erfaring med sang som en tilgængelig og inkluderende social praksis, hvor alle kan deltage.

Dette kræver politisk anerkendelse af sangens rolle i opbygning af kulturel forståelse og dannelse, samt at sang indarbejdes i tværgående strategier for skoleudvikling og dannelse – understøttet af adgang til viden, metoder og ressourcer.

4. Sang, demokratisk dannelse og samfundsrobusthed

Sang i skolen skal fungere som en øvebane for demokratisk deltagelse, fællesskabsforståelse og aktivt medborgerskab. Gennem sang skal eleverne træne empati, lydhørhed og evne til at indgå i forpligtende fællesskaber, hvilket kan bidrage til at modvirke polarisering og styrke social sammenhængskraft. Eleverne skal opleve, at deres stemme har værdi, og at aktiv deltagelse bidrager til både individuel trivsel og fælles ansvar.

Dette kræver politisk anerkendelse af sang som en del af skolens bidrag til demokratisk dannelse og kulturelt beredskab, der styrker samfundets resiliens og sammenhængskraft.

5. Nordisk samarbejde og vidensdeling

Sang skal anerkendes som en væsentlig del af Nordens fælles kulturarv og sociale infrastruktur og derved forløse potentialet for tværnational læring, udvikling og erfaringsudveksling. Eleverne skal opleve sig som en del af et nordisk fællesskab og gennem sangens æstetiske, sproglige og kulturelle udtryksformer opnå indsigt i, hvad nordisk kulturarv kan være.

Dette kræver styrket nordisk netværk og samarbejde om sang som en del af arbejdet med børn og unge, uddannelse, kultur og bæredygtig samfundsudvikling samt øremærkede ressourcer til dette arbejde – prioriteret på tværs af ministerier og velfærdsområder. Gennem netværk skal vidensdeling og udveksling af best practice styrkes på tværs af regionen – blandt andet for at opdyrke fælles udviklingsprojekter og styrke sangen som et udgangspunkt for den analoge, demokratiske samtale samt det kulturelle beredskab i en digital tidsalder.

REFERENCER

Anvari, S. H., Trainor, L. J., Woodside, J., & Levy, B. A. (2002). Relations among musical skills, phonological processing, and early reading ability in preschool children. *Journal of Experimental Child Psychology*, 83(2), 111–130.

Bojner Horwitz, E., Johnson, D. T., Lyberg-Åhlander, V., Sahlén, B., Laukka, P. & Bygdéus, P. (2024). Making space for singing in the 21st century classroom – A focus group interview study with primary school music teachers in Sweden. British Journal of Music Education, 41(2), 209–223.

Borčak, L. W. (2026, in press). *Sang i skolen. En national kortlægning*. Aarhus Universitet.

Fancourt, D. & Finn, S. (2019). *What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review*. World Health Organization, Regional Office for Europe. Health Evidence Network Synthesis Report 67.

Johnson, D. (2021). *Raising Voices: singing repertoire and practices in Swedish schools*. Lund: Musikhögskolan i Malmö, Lunds Universitet.

Nordic Welfare Centre/MUCF. (2024). *Nordic Youth Perspective on Mental Wellbeing*.

Ruud, E. (2013). Can music serve as a »cultural immunogen«? An explorative study. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-Being*, 8(1).

Theorell, T., Lennartsson, A.K., Madison, G., Mosing, M.A. & Ullén, F. (2015). Predictors of continued playing or singing-from childhood and adolescence to adult years. *Acta Paediatrica*, 104(3), 274–284.

Welch, G.F. & Perti, C. (2018). Singing as inter- and intra-personal communication. In *The Oxford Handbook of Singing*. Welch, G.F., Howard, D. M., Nix, J. (Reds). Oxford: Oxford University Press.

Yderligere udvalgt sangforskning:

Nordisk sangforskning – Videncenter for sang

Udarbejdet af styregruppen for Nordisk Netværk for Sang i Skolen:

Musikk i Skolen (NO), daglig leder, Ulrika Bergroth-Plur

Kungl. Musikaliska Akademien (SE), verksamhetsledare Barn & Unga, Ulrika Lind

Sangens Hus (DK), programleder for Sang, børn og skole, Mette Johnsen Elbeck